

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/241/2018
Identifikačné číslo spisu: 5316202114
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5316202114.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G. L., bývajúcim v J., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., so sídlom v Čadci, Ul. 17. Novembra č. 3215, proti žalovanému 1/ V. Q. (W.), 2/ F. Z., 3/ T. O., 4/ O. O. 5/ G. O. (rod. N.), 6/ G. O. (rod. J.), žalovaní 1/ až 6/ bývajúcimi na neznámom mieste, zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, 7a/ W. O., bývajúcej v W. 7b/ F. N. rod. O., bývajúcej vo O., o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp.zn. 7 C 62/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. marca 2018 sp.zn. 8 Co 291/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. marca 2018 sp.zn. 8 Co 291/2017 a rozsudok Okresného súdu Čadca zo 16. mája 2017 č.k. 7 C 62/2016-88 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. mája 2017 č.k. 7 C 62/2016-88 žalobu zamietol a žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobca sa svojou žalobou domáhal zrušenia podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, katastrálne územie M., a to CKN č. 1735 - trvalé trávne porasty o výmere 433 m² a jej prikázania do jeho výlučného vlastníctva s povinnosťou vyplatiť žalovanému 1/ sumu 324,75 eur, žalovanému 2/ sumu 36,08 eur, žalovanému 3/ sumu 205,97 eur, žalovanému 4/ sumu 121,78 eur, žalovanej 5/ sumu 72,16 eur, žalovanej 6/ sumu 118,77 eur, všetkým na účet Slovenskému pozemkovému fondu (ďalej aj „SPF“), žalovanej 7a/ sumu 28,86 eur a žalovanej 7b/ sumu 28,86 eur. Žalované 7a/ a 7b/ žaloval ako dedičky po pôvodne žalovanom v rade 7/ V. O., ktorý je zapísaný ako podielový spoluvlastník uvedenej nehnuteľnosti a zomrel X. februára XXXX. Svoje zamietajúce rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 141 ods. 1, § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 78 Civilného sporového poriadku (ďalej len "CSP"), keďže žalobu považoval za predčasne podanú. Konštatoval, že v danom prípade sú žalobca, žalovaní 1/ až 6/ a právny predchodca žalovaných v rade

7a/ a 7b/ - pôvodne žalovaný V. O. - zapísaní ako podieloví spoluvlastníci parcely CKN č. 1735, kat. úz. M.. V. O. zomrel dňa X. februára XXXX, teda pred začatím konania. V dedičskom konaní po ňom sp.zn. D 403/94, Dnot 83/94 nebola predmetná nehnuteľnosť prejednaná. Keďže doposiaľ nedošlo v dedičskom konaní po neb. V. O. k prejednaniu spornej nehnuteľnosti, niet predpokladov pre konštatovanie, že žalované v rade 7a/ a 7b/ sú spoluvlastníkmi tejto nehnuteľnosti, a preto niet ani predpokladu pre uplatnenie žaloby na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Pred právoplatným skončením konania o dedičstve, v ktorom bude prejednaná aj sporná nehnuteľnosť, nemôže súd rozhodovať o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva po poručiteľovi medzi viacerými dedičmi. Ak niektorý zo spoluvlastníkov zomrel, nie je možné zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo s namiesto neho do úvahy prichádzajúcimi dedičmi po ňom. Po podielovom spoluvlastníkovi, ktorý zomrel, musí prebehnúť dedičské konanie, v ktorom bude prejednaný príslušný podiel v predmetnej nehnuteľnosti a až po právoplatnom rozhodnutí o dedičstve, v ktorom bude jednoznačne určené, kto sa stáva vlastníkom podielu patriaceho pôvodne poručiteľovi, je možné viesť konanie o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva voči tomuto novému spoluvlastníkovi. V tejto súvislosti súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo 124/2008 zo dňa 26. februára 2010. Zároveň konštatoval, že žalované 7a/ a 7b/ nie sú zapísané na LV č. XXXX ako podielové spoluvlastníčky spornej nehnuteľnosti, a preto nie sú pasívne vecne legitimované. Zároveň nie je daný úplný okruh subjektov na strane žalovaných v zmysle § 78 CSP, keďže v spore nevystupujú všetci podieloví spoluvlastníci zapísaní na LV č. XXXX. Vzhľadom k tomu, že zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo je možné iba medzi podielovými spoluvlastníkmi, a nie medzi do úvahy prichádzajúcimi dedičmi, súd žalobu ako predčasne podanú a nedôvodnú zamietol.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. marca 2018 sp.zn. 8 Co 291/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovaným 1/ až 7b/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. V odôvodnení dospel k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza i zo správneho právneho posúdenia veci. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku vyhodnotil ako zodpovedajúce kritériám uvedeným v § 220 ods. 2 CSP, odvolací súd skonštatoval správnosť dôvodov rozhodnutia a v podstatných bodoch na ne odkázal. Odvolanie žalobcu vyhodnotil ako nedôvodné. Pre zdôraznenie správnosti uviedol, že po každom podielovom spoluvlastníkovi, ktorý zomrel, musí prebehnúť dedičské konanie, v ktorom bude prejednaný príslušný podiel v predmetných nehnuteľnostiach a až po právoplatnom rozhodnutí o dedičstve, v ktorom bude jednoznačne určené, kto sa stáva vlastníkom podielu patriaceho pôvodne poručiteľovi, je možné viesť konanie o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva voči tomuto novému spoluvlastníkovi. Kým sa konanie o dedičstve právoplatne neskončí takým spôsobom, že sa potvrdí nadobudnutie vecí z dedičstva po poručiteľovi, zostáva otvorená otázka, či označené žalované 7a/ a 7b/ sa vôbec stanú podielovými spoluvlastníkmi a v akom podiele. Vyporiadanie medzi dedičmi má spätnú pôsobnosť a jeho účinky nastávajú už ku dňu smrti poručiteľa. Kým však nie je isté, že v dôsledku dedenia vzniklo podielové spoluvlastníctvo, treba návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva považovať za predčasný. Keďže v dedičskom konaní po zapísanom podielovom spoluvlastníkovi predmetnej nehnuteľnosti neb. V. O. nebol prejednaný všetok majetok, vrátane jemu patriaceho podielu na nehnuteľnosti, ktorá je predmetom tohto konania, nebolo možné zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti (obdobne rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 6Co/470/2015 zo dňa 26. augusta 2015, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 4Co/193/2013 zo dňa 4. februára 2015). V nadväznosti na námietku žalobcu spočívajúcu v nesprávnej argumentácii rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo 124/2008 zo dňa 26. februára 2010 odvolací súd uvádza, že i keď uvedeným rozhodnutím dovolací súd odmietol dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp.zn. 8Co/4/2007 zo dňa 18. februára 2008, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva z dôvodov, ktoré k zamietnutiu žaloby viedli súd prvej inštancie i v prejednávanej veci z dôvodu jeho procesnej neprípustnosti, konštatoval, že žalobca sa môže v prípadnom novom konaní domáhať zrušenia podielového spoluvlastníctva len vo vzťahu k tým podielovým spoluvlastníkom, ktorí ho reálne tvoria. Skonštatoval, že taká situácia nastala aj v tomto konaní. Pripomenul, že na podanie podnetu (za účelom začatia konania o dodatočnom prejednaní dedičstva v zmysle § 211, v spojení s § 174 Civilného

mimosporového poriadku kde je oprávnený tak učiniť len dedič, z § 211 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku vyplýva, že dodatočné konanie o dedičstve môže súd začať konanie aj bez návrhu, a to na podnet, pričom uvedené ustanovenie obsahuje len demonštratívny výpočet subjektov oprávnených podať podnet na začatie dedičského konania) v odôvodnených prípadoch (napr. ak na tom majú právny záujem) môžu byť oprávnené i iné fyzické, či právnické osoby, pričom odôvodnenosť konkrétneho prípadu posúdi súd. Námietky žalobcu v odvolaní považoval preto za nedôvodné.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa dovolateľa sa nižšie súdy odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorú demonštroval na rozhodnutí najvyššieho súdu z 30. augusta 2012 sp.zn. 6Cdo/157/2012, podľa ktorého „s prihliadnutím na to, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, že dedičia od smrti poručiteľa až do prejednanja dedičstva majú postavenie podielových spoluvlastníkov, že až právoplatným skončením dedičského konania bude vyriešená otázka, kto, resp. v akom podiele v skutočnosti dedičstvo nadobudol, a že v prejednávanej veci účastníci už z iného dôvodu (dedenia po otcovi) majú postavenie podielových spoluvlastníkov, procesný inštitút prerušenia konania umožňuje preklenúť predčasnosť žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podanej pred skončením dedičského konania po poručiťke. Naopak neprerušenie konania s nevyhnutným dôsledkom zamietnutia žaloby by sa za týchto okolností javilo ako formalistické, a teda nespravodlivé. Žalobcom nemajúcich vôľu zotrvať v spoluvlastníctve by totiž neostalo iné, než podať novú žalobu po skončení dedičského konania, hoci nejestvuje rozumný dôvod, pre ktorý by súd nemohol s rozhodnutím v už začatom konaní počkať, využijúc na to procesný prostriedok prerušenia konania.“ Dovolateľ považoval postup súdov za príliš formalistický, pričom pripomenul, že nikoho nemožno nútiť zotrvať v podielovom spoluvlastníctve a zároveň poukázal na to, že sa nepovažuje v zmysle § 211 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) za osobu oprávnenú na podanie podnetu na dodatočné prejednanie novoobjaveného dedičstva po pôvodnom žalovanom 7/, keďže nie je ani jeho dedičom, ani iným účastníkom pôvodného dedičského konania, pričom z gramatického výkladu mu vyplýva, že na podanie podnetu je oprávnený najmä súd, notár, štátny orgán alebo orgán územnej samosprávy. Považoval teda za potrebné, aby sa súd zaoberal otázkou, či mechanická a formalistická aplikácia zákona bez ohľadu na zmysel a účel záujmu chráneného právnou normou nemôže priniesť absurdné následky a v prípade, že tomu tak je, aby takúto interpretáciu zákona odmietol a zvolil výklad v duchu zákona. Tu poukázal aj na nález Ústavného súdu sp.zn. II ÚS 50/01, podľa ktorého v situácii, keď ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladný a druhý ústavne nesúladným spôsobom) má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom. Taký výklad týkajúci sa rozhodovacej činnosti súdov predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacích činností a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR. Z toho dôvodu navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako aj súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

8. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 CSP, ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 CSP.

10. Právnu úpravou dovolania v CSP sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“.

11. Definíciu ustálenej rozhodovacej praxe podal judikát R 71/2018. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou.

12. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp.zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

13. Dovolateľ zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd - podľa jeho názoru - odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu; v dovolaní označil rozhodnutie dovolacieho súdu predstavujúce pri rozhodovaní o tejto otázke jeho ustálenú rozhodovaciu prax. Samo toto tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, však ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP;

relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľa o odklone dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

14. Dovolateľ v danom prípade založil svoje dovolanie na spochybnení správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom a rovnako aj súdom prvej inštancie, keď oba nižšie sudy vyhodnotili nedostatok pasívnej vecnej legitímácie k právnym nástupkyňiam nebohého žalovaného 7/ z dôvodu, že predmet tohto konania nebol vo vzťahu k nebohému žalovanému 7/ po jeho smrti predmetom dedičského konania. Odvolací súd pritom na argumenty žalobcu naznačil, že zákon výslovne nedefinuje osobu, ktorá je oprávnená podať podnet na začatie dodatočného konania o dedičstve (§ 211 CMP) a posúdenie oprávnenosti samotného podnetu ponecháva na úvahe súdu. Na podporu svojej argumentácie o nesprávnosti právnych záverov prijatých odvolacím súdom a odklone od ustálenej rozhodovacej praxe označil rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 157/2012.

15. Rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. augusta 2012 sp.zn. 6Cdo/157/2012 sa týka obdobného predmetu sporu, ide o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. V predmetnom konaní okresný súd návrh žalobcov na prerušenie konania zamietol s odôvodnením, že nezistil splnenie podmienok vyplývajúcich pre postup v zmysle § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), teda že by prebiehalo konanie, v ktorom by sa riešila otázka, ktorá by mohla mať význam pre rozhodnutie vo veci. Odvolací súd už tento význam videl v prebiehajúcom dedičskom konaní, ktoré sa viedlo na notárskom úrade, pričom súčasťou prejednávaneho dedičstva po nebohej spoluvlastníčke bola aj nehnuteľnosť, ktorá tvorila predmet konania. Najvyšší súd dovolanie žalovanej voči prerušeniu konania zamietol, keďže považoval výsledok dedičského konania za podstatný pre ďalší postup v konaní vo veci vyporiadania spoluvlastníctva a postup dovolacieho súdu považoval za zodpovedajúci požiadavke na poskytnutie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Svoj záver (citovaný aj dovolateľom v odseku 3 tohto rozhodnutia) pripodobnil situácii, v ktorej by jedna zo strán stratila spôsobilosť byť účastníkom konania. Porovnateľnosť takej situácie je daná vznikom prekážky konania, od ktorej vyriešenia závisí ďalší postup v konaní, ktorú však súd nie je oprávnený riešiť v konaní o veci samej, ale je odkázaný na postup v zmysle § 107 ods. 3 OSP (pozn. súdu v súčasnosti § 63 CSP). Podľa záverov dovolacieho súdu procesný inštitút prerušenia konania umožňuje preklenúť predčasnosť žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podanej pred skončením dedičského konania po poručiteľke. Naopak neprerušenie konania s nevyhnutným dôsledkom zamietnutia žaloby by sa za týchto okolností javilo ako formalistické, a teda nespravodlivé.

16. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6Cdo/157/2012 je zrejماً jeho tendencia usmerniť sudy, aby nepostupovali nevyhnutne formalisticky, ale aby dodržiavali ústavnú požiadavku o poskytnutí spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania tým, že budú dodržiavať procesné predpisy a nebudú aplikovať prílišný formalizmus tam, kde to zákon nevyžaduje. Právo na prístup k spravodlivosti je jedným z kľúčových prvkov právneho štátu. Nakoľko doposiaľ nebolo uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu prekonané inou rozhodovacou praxou, je možné ho považovať za ustálené. Aby bola zachovaná podmienka odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe je potrebné súbežné vyhodnotenie takej skutočnosti dovolacím súdom, že k odklonu skutočne došlo. Keďže súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu z dôvodu, že doposiaľ nedošlo v dedičskom konaní po neb. V. O. k prejednávaniu spornej nehnuteľnosti, vyhodnotil, že niet predpokladov pre konštatovanie, že žalované v rade 7a/ a 7b/ sú spoluvlastníkmi tejto nehnuteľnosti, a teda niet ani predpokladu pre uplatnenie žaloby na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, keďže nie je daný úplný okruh subjektov na strane žalovaných v zmysle § 78 CSP, v spore teda nevystupujú všetci podieloví spoluvlastníci zapísaní na liste vlastníctva; odklonil sa takým právnym posúdením od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu. I keď správne konštatoval, že pred právoplatným skončením konania o dedičstve, v ktorom bude prejednaná aj sporná nehnuteľnosť, nemôže súd rozhodovať o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva po poručiteľovi medzi viacerými dedičmi, zvolil však nesprávny postup, keď pristúpil k vyrieknutiu rozhodnutia vo veci samej o zamietnutí žaloby a nepristúpil k prerušeniu konania (v zmysle § 162 CSP) za účelom podania podnetu na začatie dodatočného dedičského konania po nebohom žalovanom 7/, a to aj napriek skutočnosti, že zomrel ešte v roku 1994, teda nie v priebehu tohto konania.

18. Dovolací súd dotazom na Okresný súd Martin zistil, že dodatočné dedičské konanie sa po nebohom žalovanom 7/ viedlo na tomto súde pod sp.zn. 18D/675/2018 a bolo skončené vo februári 2020.

19. Ak by nižšie sudy vyžadovali od žalobcu, aby si najprv zabezpečil sám všetky dodatočné prejednávania dedičstva (nehovoriac o ostatných žalovaných 1/ až 6/, ktorých zastupuje Slovenský pozemkový fond) taký postup by bol v rozpore so základným právom na prístup k spravodlivosti. V tomto prípade musí prevziať iniciatívu súd za účelom zabezpečenia okruhu žalovaných, ak ide o takú špecifickú situáciu, ako v tomto prípade, že žalovaní majú neznáme bydlisko alebo nemajú prejednané dedičstvo. Nižšie sudy tým zhodili ťarchu zodpovednosti na žalobcu, ktorý má však v tomto smere obmedzené možnosti a zviazané ruky, i keď dovolací súd nevyklučuje možnosť, aby sám žalobca podal podnet na začatie dodatočného dedičského konania, avšak ako podnecovateľ takého konania by nebol jeho účastníkom a nebol by teda ani logicky upovedomený o výsledku konania. Tu sa dovolací súd prikláňa k tvrdeniu dovolateľa, že by sa takým postupom stratil celkový význam takého konania, keďže dovolateľ nemá v rukách nástroje na oboznámenie sa s výsledkom konania, ani s jeho skončením a rovnako tak nemôže ani prinútiť konať dedičov. V tomto prípade je otázný aj právny záujem na dodatočnom dedičskom konaní, keďže ten majú v prvom rade dedičia. Žalobca má preukázateľne právny záujem na rozhodnutí jeho žaloby o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, v ktorom spoločenstve už naďalej nemieni zotrvať. Súd nemôže odoprieť možnosť prejsť právo žalobcu z dôvodu, ktorý nespočíva v jeho pochybení. Odňal by mu tak právo na prístup k spravodlivosti a uchýlil by sa k prílišnému formalizmu. Ten definoval Ústavný súd SR vo svojom náleze IV. ÚS 192/2008, keď povedal, že „z ústavnoprávneho hľadiska treba určiť podmienky, pri splnení ktorých má nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecnými súdmi za následok porušenie základných práv a slobôd. Základné práva a slobody v oblasti jednoduchého práva pôsobia ako regulatívne idey, na ktoré obsahovo nadväzujú komplexy noriem jednoduchého práva. Porušenie niektorej z týchto noriem, a to v dôsledku svojvôle (napr. nerešpektovaním kogentnej normy) alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. prílišný formalizmus), potom zakladá porušenie základných práv a slobôd.“

20. So zreteľom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalobcu z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vyplýva a nakoľko dovolací súd zistil, že medzičasom došlo k rozhodnutiu o dodatočnom dedičskom konaní po nebohom žalovanom 7/, zrušil rozsudok nie len odvolacieho súdu, ale aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 449 ods. 1 a 2 v spojení s § 450 CSP, ktorý bude ďalej pokračovať v konaní o žalobe žalobcu. V ďalšom konaní však bude potrebné vysporiadať sa so zmenou účastníctva na strane žalovaných, vyplývajúcej z listu vlastníctva č. XXXX. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie i odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. Súd prvej inštancie zároveň rozhodne o trovách pôvodného konania, ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.